

มหาวิทยาลัยสยาม
Siam University

100-107

อารยธรรมศึกษา

Version :1:2553

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป >> <http://elearning.siam.edu>

ลักษณะสังคมและ วัฒนธรรมไทย

อาจารย์สมชาย สายสุขสวัสดิ์

ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย

- เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวเพื่อความมั่นคงทาง
- ก่อให้เกิดพิธีกรรมและประเพณี
- เป็นปัจจัยเชื่อมโยงสถาบันทางสังคมต่าง ๆ
- เป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการ

ระบบความเชื่อต่าง ๆ ในศาสนา

- ระบบปรับปราคิตหรือมายาคติ (myth)
- ระบบจักรวาลวิทยา
- ระบบศีลธรรม
- ความเชื่อในการบรรลุเป้าหมายสูงสุดทางศาสนา
- ระบบพิธีกรรม
- ระบบความคิดและปรัชญา
- ระบบหลักปฏิบัติของนักบวช

ศาสนากับสังคม

- มีบทบาทในการกำกับแบบแผนปฏิบัติในครอบครัว
- เป็นสาระการเรียนรู้เพื่อสอนสมาชิกใหม่ผ่านสถาบันการศึกษา
- มีส่วนกำหนดการเกิดชนชั้นในสังคม
- มีการนำแนวคิดวินัยและหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางปฏิบัติ
- นำแนวคิดทางศาสนา มาสร้างความชอบธรรมทางการเมือง

ลักษณะความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย

- ความเชื่อเรื่องผีसाงเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- การนับถือบรรพบุรุษ
- การนับถือเคารพในทรัพยากรที่จำเป็นของมนุษย์
 - แม่โพสพ พระแม่คงคา
- ความเชื่อเกี่ยวกับกำเนิดจักรวาลโลกและสรรพสัตว์

แนวคิดสำคัญในพุทธศาสนาของสังคมไทย

- การเวียนว่ายตายเกิด
- ความเชื่อเรื่องกรรม
- บาปบุญคุณโทษ
- บารมี
- การอุทิศส่วนกุศล

ผลของแนวคิดเรื่องกรรม

- เป็นข้อกำหนดทางจริยธรรมหรือศีลธรรม
- นำไปอธิบายถึงการเกิดความแตกต่างและเหลื่อมล้ำของบุคคล
- นำไปสู่การกำหนดระบบการจัดลำดับชั้นทางสังคม

บทบาทของวัดในฐานะรูปธรรมของพุทธศาสนา ในสังคมไทย

- เป็นสื่อกลางระหว่างชนชั้น
- เป็นแหล่งสอนสรรพวิชา
- เป็นแหล่งชุมนุมประสานของชุมชน
- เป็นแหล่งให้การสงเคราะห์แก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก
- มีบทบาทเป็นผู้นำของชุมชนในการพัฒนาสังคม

ขนบธรรมเนียมและค่านิยมบางประการ

- การยอมรับระบบอุปถัมภ์
- การถือระบบอาวุโส
- การเป็นผู้ตามที่ดี
- การรู้รักษาตัวรอดโดยไม่คำนึงถึงผลเสียในสังคม

ขนบธรรมเนียมและค่านิยมบางประการ (ต่อ)

- ค่านิยมในการประกอบอาชีพที่มีรายได้มากโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม
- ความนิยมในแบบแผนวัตถุนิยมของตะวันตกจนละเลยคุณค่าทางจิตใจ
- การยอมรับชะตากรรม โดยไม่ดิ้นรนแก้ไข
- รวมถึงความกตัญญูกตเวทียุคใหม่ในทางที่ผิด

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา. ๒๕๔๕. สังคมศึกษา.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา.

คำถามท้ายบท

- นักศึกษาคิดว่าความเชื่อและศาสนามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร
- ศาสนาและระบบความเชื่อในสังคมมีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเราอย่างไรบ้าง ลองยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายด้วย
- ขอให้นักศึกษาลองยกตัวอย่างเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบันมาประกอบการอธิบายว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากค่านิยมหรือความเชื่อประการใดในสังคมไทย และควรมีข้อเสนอทางออกอย่างไร
- จงอธิบายถึงระบบความเชื่อในสังคมไทยที่นักศึกษาสนใจมา 1 เรื่อง พร้อมอภิปรายว่ามีผลต่อการเกิดหลักปฏิบัติในสังคมอย่างไรบ้าง
- นักศึกษาจะมีการประสานค่านิยมที่ดั่งงามของไทยให้ดำรงอยู่คู่กับค่านิยมแบบความทันสมัยในสังคมไทยอย่างไรบ้าง โดยยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมประกอบคำอธิบายดังกล่าวด้วย